

'Naše sve regresivnije konzervativno i patrijarhalno društvo mlade uči da toleriraju nasilje'

Autor/ica Saša Radusin

Objavljeno: 21. prosinca 2021.

Tema: građanski odgoj mladi Građanin u školi – ljudska prava, demokracija i društvena zajednica u obrazovanju

Zagrebačka gradska vlast još je u rujnu najavila hitno uvođenje obaveznog Građanskog odgoja i obrazovanja u škole, a nakon razgovora sa strukom odlučili su da izmijenjeni, poboljšani program budućeg predmeta u punom opsegu ipak krene iduće školske godine.

Postojećem se programu zamjera da u njemu nema rodne ravnopravnosti, manjine jedva da se spominje, a nema riječi ni o pravobraniteljima, kako im se

obratiti i slično. Stoga nas je zanimalo kakvo je stanje na samom terenu i što se danas u Zagrebu, konkretno događa s izvođenjem nastave u nekim, u posljednje vrijeme, aktualnim temama i smjernicama kurikuluma Građanskog odgoja.

U razgovoru s jednom zagrebačkom srednjoškolskom profesoricom koja je željela ostati anonimna (podaci poznati redakciji) doznali smo na koji način usmjerava učenike na kritični pristup prema gradivu, ali i svakodnevnom okruženju, što ujedno predstavlja i jednu od najvažnijih poluga Građanskog odgoja i obrazovanja.

Rodna ravnopravnost, što je to?

"Uglavnom ih potičem da se odmaknu od same lekcije te probaju ono što je ispredavano primijeniti na nekim primjerima u drugačijim situacijama od one koja je u lekciji ili na satu i to tako da u nekoj drugačijoj, zamišljenoj situaciji vidimo kako je najbolje postupiti. Dakle, u kontekstu rodne ravnopravnosti koju mnogi nastavnici izbjegavaju kao temu, ukoliko čujemo da je neka naša kolegica ili kolega izvrgnuta psihološkom ili fizičkom nasilju u raznim tipovima adolescentskih odnosa **pitamo se što učiniti**", odgovara.

Dodaje kako **kod nas nema edukativnog okvira** koji bi usmjerio mlade da se u slučaju bilo kakvog oblika nasilja, bilo ono psihološko, online ili fizičko obrate roditeljima, školi, čak i policiji. Djevojke, ali i dečke, kaže, moramo osnažiti kroz razgovor s njima, oni sami moraju doći do toga da je potpuno u redu prijaviti bilo kakav oblik nasilja, razgovarati s roditeljima ili pedagozima o tome.

Djecu od malih nogu svi uvjeravaju da moraju proći s pet jer neće moći upisati najbolje škole i fakultete, ili dobiti najbolje poslove, i klinci nam u takvom sistemu onda gube polako solidarnost iz vida i osjećaj za svoju zajednicu jer su pod pritiskom da i sami moraju biti bolji od svih

Prema riječima naše sugovornice, **izgleda da je za Građanski odgoj zadnji tren** da ozbiljno i sustavno uđe u naše škole, pogotovo zato što su i adolescentske veze i komunikacija mladih na društvenim mrežama uslijed sve veće patrijarhalizacije društva pokazale nazadovanje po pitanju rodne ravnopravnosti.

Mladi bi morali moći prepoznati što je rodno nasilje

"Mnoge djevojke misle da se dečkima može tolerirati manje ili više psihološkog ili seksualnog nasilja u vezi ili pak na društvenim mrežama. Naše, nažalost sve

regresivnije konzervativno patrijarhalno društvo ih tome uči. Sramota je kod nas još uvijek na žrtvi nasilja, a ne na počinitelju. **Metode rješavanja tog ogromnog problema ne možemo prepustiti slučaju**, odnosno nekom unutarnjem nagonu mladih hoće li oblik nasilja prepoznati kao nešto nedopustivo i loše po njih i hoće li uopće reagirati", pita se naša sugovornica.

"Mislim da bi mladi morali bez problema moći prepoznati što je rodno nasilje, bilo ono psihološkog, seksualnog ili fizičkog karaktera. **U očuvanju 'svetosti i nedodirljivosti' okvira obitelji koje promiče Crkva**, ali i konzervativna vlast, gubi se mogućnost za razgovor o problemima jer **očuvanje obitelji po svaku cijenu ostaje trajni cilj ovakvog društva**. To se onda prelijeva i na adolescentske odnose i mi moramo iznova učiti djecu da se nikakva obitelj ili adolescentska veza, bilo prijateljska, bilo emotivna, ne može očuvati nasiljem i šutnjom o tom nasilju."

Pitamo je koji su najveći nedostaci, ali i najveće iskazane vrline primijećene kod učenika u pogledu područja koje obrađuje građanski odgoj, naravno, u odnosu na fazu razvoja i obrazovanja. Je li to ravnopravnost spolova, solidarnost u grupi, odnos prema manjinama, odnos prema drugačijima u zajednici ili nešto drugo?

Signali o sebičnosti i pohlepi moćnih pojedinaca

"Zasad su to, što se tiče nedostataka, možda osjećaj solidarnosti među djecom za koji mislim da treba posebno razvijati jer društvo je i samo pomalo krivo što se na sve strane šalju signali o sebičnosti i pohlepi moćnih pojedinaca, a s druge strane usamljenosti i krhkosti građana kojima društvo ili neka manja zajednica zbog raznih razloga ne pomaže da se ostvari ili da stekne određenu sigurnost i mjesto u društvu", smatra.

Dodaje kako ti razlozi često idu od osjećaja da se sami moramo izboriti za sve protiv onih drugih, dok u isto vrijeme moćnici revno pletu interesne mreže u koje su ulovili čitavo društvo. Napominje kako želi da si učenici pomažu i razvijaju taj osjećaj solidarnosti jednih prema drugima, **da se ne rugaju ako je netko u nečemu slabiji od njih, već da mu pomognu te da ne upiru prstom** u nekog tko se po nečemu razlikuje već da nauče prihvaćati različitosti, pa i učiti iz tih razlika koje primjećuju oko sebe.

O vjeronauku da i ne govorim, jer upravo je on djeci često pravi rasadnik za uzgoj podjela na 'dobre' i 'sumnjive' učenike jer o onima koji ne vjeruju na tim satovima često neće čuti ništa dobro

Na pitanje koje bi građanske kompetencije ona voljela postići kod svojih učenika, odgovara:

"Prvenstveno je to osjećaj da nismo svi isti i da je sasvim u redu biti drugačiji te također prihvatiti sebe ili neke svoje osobine kao one koje se razlikuju od većine, ali i prihvaćati različitosti kod drugih i drugačijih.

Djeca pod pritiskom da moraju biti najbolja

Čini joj se, kaže, kao da je to prije trideset godina njezinoj generaciji u školi nekako išlo lakše, prihvaćati druge i drugačije. Društvo je tu bilo opuštenije, djeca su si pomagala u školi, možda i zato što je i roditeljima, bilo lakše doći do posla ili stana. Danas je to neka luda kompetitivnost u školi, u kojoj smo istovremeno na svjetskim Pisa testovima sve gori i gori.

"Djecu od malih nogu svi uvjeravaju da moraju proći s pet jer neće moći upisati najbolje škole i fakultete, ili dobiti najbolje poslove, i klinci nam u takvom sistemu onda gube polako solidarnost iz vida i osjećaj za svoju zajednicu jer su pod pritiskom da i sami moraju biti bolji od svih. Nije se, čini mi se, nekad ni toliko gledalo tko kako izgleda, kako se oblači i s kim se druži. Danas, unatoč tome što građani iz godine u godinu žive sve lošije, učenici moraju imati sve najbolje, najskuplje i najnovije, od mobitela do školske torbe koja, usput rečeno, bolje da nije od starije sestre jer se to odmah dozna(!?).

Mnoge djevojke misle da se dečkima može tolerirati manje ili više psihološkog ili seksualnog nasilja u vezi ili pak na društvenim mrežama. Naše, nažalost sve regresivnije konzervativno patrijarhalno društvo ih tome uči. Sramota je kod nas još uvijek na žrtvi nasilja, a ne na počinitelju

O vjeronauku da i ne govorim, jer upravo je on djeci često pravi rasadnik za uzgoj podjela na 'dobre' i 'sumnjive' učenike jer o onima koji ne vjeruju na tim satovima često neće čuti ništa dobro. Uglavnom, ne bi škodilo malo više tolerancije među djecom koja se nažalost dijele po previše linija, ali eto, **to vuku iz društva odraslih...."**

Građanski odgoj bismo možda morali uvesti i odraslima

Učiti djecu da budu drugačija i bolja od ovakvog društva možda je najveća zadaća kojoj se trebamo posvetiti. Nekad smo tisuću puta dnevno spominjali

demokraciju i pluralizam kao put kojim želimo ići. Više nitko nije siguran da smo mi na tom putu.

"Ne znam", zaključuje zamišljeno naša profesorica, "izgleda da moramo ponovo učiti da je sasvim u redu ako ste drugačiji od drugih... tako da bi građanski odgoj, osim djeci, možda morali uvesti i odraslima, ne?"

Sve veće siromaštvo u društvu, kao i spoj naslijeđa rata, podivljale korupcije, nabujalog šovinizma i repatrijarhalizacije doveli su nas do točke u kojem ovo društvo iz dana u dan sve više gubi osjećaj solidarnosti i koje danas, čak ni u vrijeme pandemije, više nema gotovo nijedan zajednički cilj, za razliku od jedne male uske, interesima povezane, elite koja točno zna kamo ide.

Mi moramo iznova učiti djecu da se nikakva obitelj ili adolescentska veza, bilo prijateljska, bilo emotivna, ne može očuvati nasiljem i šutnjom o tom nasilju

Pobjednička elita uspostavila je poželjan obrazac života kojem valjda sad svi moramo težiti ili mu se barem diviti, a koji za većinu hrvatskih građana zbog primitivnosti i krimogenosti te naše elite, zapravo baš i ne predstavlja neki ideal. Upravo je takvoj eliti i cilj da naše škole ne odgajaju buduće građane koje će masovno uvidjeti da je car odavno gol.

* Seriju tekstova "Građanin u školi – ljudska prava, demokracija i društvena zajednica u obrazovanju" objavljujemo uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.